

2 CENTESIMI

2 HELLER

Pretploja za Monarhiju
izdaje 4 K za 3 mjeseca.
Pojedini broj 2 jara.

Abbonamento per la
Monarchia: Corona 4
es 3 mesi. Un singolo
numero 2 cent.

Abbonamenti per la
Monarchia: Vierteljahr
4 K, einzeln Nummer
2 Heller.

OMNIBUS

Izlazi svaki dan osim nedjelje i sveka
u 11 ura prije podne.

Esse ogni giorno eccettuato le saba-
te e feste alle 11 ant.

Erscheint täglich außer an Sonn- und
Feiertagen um 11 Uhr Vormittag.

Za upravljenje objava u
«Monarchia» i «Monarchia» plaća
se za svaku riječ 2 para.
Najmanja pristojba 50 p.
Für die Insertionen in «Monarchia»
und «Monarchia» wird pro Wort
2 cent. Taxa minimale
50 centesimi.

Jedna Wort im «Monarchia»
Anzeiger kostet 2 h.
Die niedrigste Taxe 50 p.

Uprava i uredništvo — Amministrazione e redazione — Administration und Redaktion: Tiskara LAGINJA i dr., PULA — Via S. Maria br. 1.

Najnovije viesti.

Rusija priznala aneksiju.

BEČ, 26. 3. 1909.

Ruska je vlada priznala aneksiju, kao gotov čin.

Prestolonasljednik Gjorgje se je zahvalio.

BEČ, 26. 3. 1909.

Po jednoj viesti iz Beograda prestolonasljednik Gjorgje se je zahvalio u korist brata Aleksandra i ostavio zemlju a to radi smrti njegova sluga Kolakovića, koji je umro od rana od njega dohivenih.

Drži se, da je tim odklonjena pogibelj rata, jer je prince Gjorgje bio najčešći za rat protiv Austrije, dočim kralj Petar i njegov prvi ministar Novaković neželje rata.

Po ustavu Srbije, imala bi prestolonasljednikovo odobravanje potvrditi velika narodna skupština.

Njemački kancelar odstupio.

BEČ, 25. 3. 1909.

Iz Berlina došao je stalan glas, da je odstupio državni kancelar Bilow i da će na njegovo mjesto stupiti Wedel koj je bio poslanik u Beču.

Pripojenje Bosne priznato od vevlasli. — Mir osiguran.

BEČ, 25. 3. 1909.

Rusija i sve druge vevlasli sig-natarke berlinskog ugovora priznale su konačno i naročito aneksiju Bosne i izjavile, da od toga nijednoj drugoj vevlasli, osim naše monarhije, neproističu nikakva prava.

Usljed toga mir je osiguran; mogući su samo unutarnji nemiri u Srbiji.

VIESTI.

Mjestne.

Koliko ima članova naša podružnica Družbe sv. Ćirila i Metoda.

Kako što smo par puta izrekli čelni naš rad za svaku stvar je momentalan, a ne neprestan i organiziran, kako bi morao biti i kako jedino ima korist. Pogledajmo samo ovdješnju podružnicu Družbe sv. Ćirila i Metoda. Ako idemo pogledati imenik članova naći ćemo da na stotine i stotine naših poznatih ljudi i rođoljuba u njemu fali, a ipak je članarina tako malena same 2 K, da mislimo nema nikoga tko nebi mogao postati članom. A tko se je prijavio? Svaki će reći pa me nlesu pitati. Zar nije dužnost svakog Hrvata, da se sam upiše u najkorisniju našu ustanovu. Ali naš stari nemar je i tu.

Pogledajmo izkaze članova »Lege nazionale«. Sam Zadar ima 2400 članova koji su lani na članarini uplatili 6200 K. Trst ima preko 7000 članova »Lege«, a naša podružnica ovdje? Stid nas je spomenuti broj. Članom pak isto može po-

stati svatko bez razlike spola i dobe, te je dužnost svakoga tko se čuti Hrvatima da pristupi našoj školskoj družbi kao član.

Zagreb i Ljubljana.

U novinama čitamo da je gradsko poglavarstvo u Zagrebu dalo za »Družbu sv. Ćirila i Metoda« 200 kruna, dočim je onaj slovenski dalo gradsko poglavarstvo u Ljubljani 1500 kruna. Kad pročitaš ove brojeve dodaješ nam na pamet neke drukčije. Dok protivnici izabljaju sva sredstva kako bi čim više priboda namakli za svoje ondradujuće svrhe, dok je dan Trst daje za »Lege nazionale« redoviti 5000 kruna godišnje, Zadar pako sa 12.000 žitelja 2000 kruna dote naš glavni grad sa preko 80.000 žitelja i sa proračunom od milijuna udjeljive samih 100 forinti. Siromašna i k tomu srbska občina Vrlika udjelila je u istu svrhu više nego Zagreb naime trista kruna. Glavni grad Slovenije znađe vršiti svoju dužnost prava svojoj školskoj družbi, koja isto ne djeluje u pokrajini gdje se on nalazi, Zagreb pak baca samih 200 kruna kao milost i kao što će ih dati svakom drugom društvu, koje bi ga molilo. U tome leži baš zlo, što Zagreb ne pojmi borbu za narodni obstanak i napredak, koju mi vodimo, jer da ju pojmi sigurno bi nas i prama potrbama i znamenovanju te borbe podupro.

Skupština »Čitaonice«.

Upozoravamo sve članove da će biti sutra na večer u 8 sati glavna godišnja skupština »Čitaonice« u društvenim prostorijama s ovim dnevnim redom: Pozdrav predsjednika; izvješće tajnika; izvješće blagajnika; slučajni predlozi; izbor novog odbora.

Hrvatsko kazalište.

U nedjelju predstavljati će se pučki igrokaz u 4 čina »Debora« od Mosenthala, o kojoj ćemo sutra obilnije govoriti. Upozoravamo već danas naš svijet na nedjelju predstavu.

Poziv diletantima.

P. n. gg. članovi »Dramatskog odjeka«, umoljavaju se da svi dođu večeras na pokus »Debora« i to u 7 sati.

Uprava.

Potonulo pet mornara.

Po jednoj viesti iz Kine potonuli su u Jiang-tse kiangu dne 24. ov. mj. mornari A. Hrelja, I. Schlossthaler, S. Mateson, A. Macorin i I. Gon, svi sa ratnog broda »Carica i kraljica Elisabeta«. Potanje viesti fale.

DOPISL.

Liečničko pitanje na otoku Cresu.

Cres, 20. ožujka.

Kad je ono lanjske godine bio pučki gospodarski sastanak u Štivanu, jedan od govornika, izmedju ostalog izrekao je i ovu vele liepu karakteristiku o otoku Cresu: »Otok Cres je austrijska Sibirija«. Svoju tvrdnju podkriepio je ovim rečima: »To nam svjedoči slaba komunikacija, loši putevi; narod bez nauke, bez skola; svjedoke nam sela bez pitke vode i bunara; svjedoke nam ovi kratki i zapušteni predjeli; poljodjelstvo i vinarstvo na najprimitivniji način vođenje, potvrđuje nam na koncu svega i pomanjkanje liečnika...«

Ostavijam sva ostala pitanja, pa ću uzeti maliko u pretres liečničko pitanje u ovoj obćini, i ocrtati baš grozno stanje u kom se nalazi ovaj narod u tom pogledu.

Pred mjesec dana, došao je u Cres dr. Biondi, koliko dobar i vrtan liečnik, toliko s druge strane duševan i poštovan, kome je na srđu prva dužnost izvršavanje svog liečničkog zvanja, a kasnije sve drugo. Njemu budu dodijeljene izvrsne podobćine. Biti liečnikom za sve podobćine na otoku Cresu, to znači voditi život u pravu bestijalnost, to je jednostavno nemoguće. Svatko mora znati da od najjužnije ima ništa manje van 60 do 70 kilometara.

Dr. Biondi, došao je u Cres ne znajući za te okolnosti, na tek je to razpoznao, odlučio je otići. I tako evo mi opet stojimo pred vratima najstrašnije sudbine bez liečnika.

Što to znači najbolje dokazuje ovaj žalostni slučaj. Bilo u Beleju. Na četiri ovog mjeseca, a tri sata u jutro, zove me jedan susjed, da dođem što brže mogu k njemu. Ustanem, spremim se i evo me u njegovom stanu. Imam što vidjeti. Tu žena od poroda leži posred kuće, oko nje tri četiri seoske neizpitane primajke. Popitam se o stvari, i koliko sam mogao razabrati bio je slučaj vrlo opasan, gdje bez liečnika ne ima pomoći. Odmah odpremišmo čovjeka po liečnika u Cres. Dođe čovjek u Cres i traži dra. Biondi, liečnika za podobćine. Ovaj je taj čas bio za nesreću i u Belom. Ide drugom obćinskom liečniku dru. Colombis; nađe ga na pijacu, na ovaj mu jednostavan odgovor, da ne ide, jer da ima mnogo bolesti u gradu. Čovjek ne zna kuda da ide sada? Pođe na sud, sudac ga odpremi na liečnika, veleć mu idite najprije k njemu pa ćemo vidjeti što će vam reći. Liečnik ga uljudno primi i veleć: stvar je ozbiljna, e treba nekako to urediti. Stavi mu brazjav, kojim brazjavlja liečniku u Neretinu, da ide odmah u Belej. — Slučaj hbio, ovaj se uprav taj dan vjenčao, kako vele, dakle nema ni njega. Medjutim liečnik dobiv negativan odgovor iz Neretina, brazjavlja liečniku u Lošinju, da ide odmah u Belej »una donna di parto«.

Pomisliše i promozgajte gospodo moja ovu stvar malo ozbiljno. Načelnik ima pred sobom svog obćinskog liečnika, njega ne može prisiliti u ovom slučaju, da ide u Belej, nego brazjavlja od Neretina u Lošinju. A zar su to slučajevi gdje se može čekati? Zar to nije slučaj gdje je svaki čas sudbonosan? A gdje je ovdje čuvstvo kumanitarnosti? Jesmo li mi u dvadesetom vijeku? (Sviti će se.)

Iz Roča.

Molim vas gosp. uredniče budite tako dobri, te tiskajte taj dopis u vašoj cijenjenoj novini. Putujem već više dana širom Istre, te sam slučajno naišao i u slavni grad Roč, da si ogledam pred par godina sagrađeni »Narodni Dom«. Čim sam unišao obure me neki strani, misleći da sam došao u neki talijanski »Casino«. Čudnovato, ali istinito, pače i žalostno. Ne čuje se više hrvatske riječi, plače ti srđce, gdje vidiš, naše poštenog seljaka, kako se muči, da selto po talijansku promuća, što leži kupiti. Jednom riječi Narodni se Dom u Roču gradi na talijanski dom, kako ga već sami ročki talijanci nazivlju. Da se malo bolje o toj stvari uvjerim, odoh medju narod, da čujem što on misli. Što opazim, proklinjanje, buna, da tako kažem čitav ustanak...

Seljaci iz sela Nugle i Ciriteže trče gotovo svakog dana u Borut k našim vrlim rođoljubima, da se tamo popitaju za savjet, kako bi se riješili iz pogibli, koja sigurno prieti, ako se ne stane na put.

Iznieh ovu stvar, da bi upozorio naš tu neurednost, kojoj bi se moralo stati na put, jer je prava sramota, da se ovake stvari događaju.

Putnik.

Primismo već više tužba protiv namještenog Furmana i radi postupka g. tajnika, zato bi bilo u interesu stvari, da se uprava »Narodnog Doma« oglasi u javnosti. Op. uredništva.

Razne.

Obćinski izbori u Podgradu.

Obćinski izbori u Podgradu, obavljeni su, kako nam od tamo javljaju, prošloga tjedna u miru i redu. Od novoga obćinskoga zastupstva očekujemo, da će se dati svim marom na ozbiljan rad oko boljka one prostrane narodne obćine.

Novi put od Matulja do Lovrana.

U Beču su se ovih dana vodili pregovori radi gradnje novog paralelnog puta od Matulja preko Voloskog, Opatije i Vepirca na Lovranu. Isti je postao potrebit osobito usljed tramvajske pruge po starom putu. Konferencijama su prisustvovali kotarski poglavar u Voloskom barun Schmidt i narodni zastupnik Spintić. I ministarstvo za javne radnje i ono finacijae je priznalo potrebu izgradje, te će u najkraće vrijeme biti razpisana dražba za zakup gradnje, koja je proračunana na 800 tisuća kruna.

Luka u Susku.

Dne 3. ov. mj. biti će kod pomorske vlade u Trstu dražba za zakup gradnje luke u Susku. Trošak je proračunan na 7.432 kruna.

Boravak načelnika Luegera u Lovranu.

Pišu nam iz Lovrana: Načelnik Lueger koji boravi kod nas nalazi se veoma dobro. Poduzimlje ne-pretence izlete. Tako je posjetio Rab, gdje bečka obćina misli sagrađiti liečilište. Isto tako je bio na obim Lošinjsima i po hrvatskom primorju. Neki dan bio je na Brionim u Kupelwiesera zatim je bio u Rovinju te je pohodio morskog hospie u San Pelaggio, kojeg je sagrađila bečka obćina.

Mjesto ribarskog stražara.

U Kopru je otvoren natječaj na mjesto pilota, koji ima obavljati službu ribarskog stražara. Plaća je 900 kruna, 270 kruna službenog doplatka, paušal za put i odora. Natječaj traje 6 sedmica od 20. ov. mj.

Novi pomorski kapetani i poručnici.

Pomorska oblast na Rieti imenovala je naše zemljake poslie svršenih ispita i to Josipa Rudana iz Mošćenica, kapetanom, a Vojka Pliskića iz Ike, poručnikom.

Grof Dzieduszycki.

U utorak je nenadano umro od srđca-ne kapi grof Dzieduszycki. Isti je bio

posle smrti Jaworskog predsjednik poljskog kluba, a kasnije i ministar. Pripadao je poljskom središtu t. zv. Krakovskoj grupi, koja u zadnje vrijeme ne igra više onu ulogu kakvu je u svoje doba igrala.

Zaplijena hrvatske pjesme u Pragu.

Praksa policija je pri jednom koncertu, kojemu je učestvovao i hrvatski pjevački klub, zabranila pjevati pjesmu »Planula zora« i to radi stihova »da nam se naše očinstvo vrati«. Ta se pjesma pjeva svuda po Istri i Dalmaciji, a ipak austrijska policija nije u njoj nazirala ništa buntovno ni zabranjeno.

Sudište za osiguranje.

Po novom zakonu za socijalno osiguranje biti će uređeni posebni sudovi osiguranja. Isti će sastojati od predsjednika i podpredsjednika, koji će morati biti izpitani sudci te prijednika laika. Samo slučajevi o osiguranju za slučaj bolesti, nesreće, nesposobnosti (invaliditeta) i starosti spadati će pred ta sudišta. Osim toga biti će kao druga istanica uređeno vrhovno osiguravateljno sudište.

PARTE ITALIANA.

NOTIZIE.

Il processo per alto tradimento a Zagabria.

Già sedici giorni dura il processo per alto tradimento a Zagabria, finora furono esaminati sedici accusati dei cinquanta tre per i quali il P. M. propone la pena di morte. Si attendeva con grande ansietà l'esame dei principali accusati fratelli Pribežević, Oreščanin e Lukač. Ma dall'interrogatorio, al quale furono sottoposti e che per il primo durò otto giorni non solo che non si potè constatare la minima traccia del crimine del quale sono incolpati, ma neppure una contravvenzione. Il bano Rauch ed i suoi padroni sono in imbarazzo che fare. Tentarono di indurre gli avvocati a chiedere che il processo sia aggiornato, non riuscirono. Lo aggiornarono essi, ma furono costretti a riprenderlo.

I corrispondenti dei giornali esteri che parteciparono al processo e ve ne erano ben più di trenta rimasero stupefatti sul procedere del presidente. Il processo procede ora monotono colle solite domande.

Un caso di vajolo a Trieste.

Mercoledì fu constatato sul piroscafo »Semiramis« arrivato da Alessandria un caso di vajolo e precisamente del passeggiere Ida Princić. L'amalata fu trasportata all'ospedale Maddalena ed agli altri passeggeri dopo un'accurata visita e disinfezione fu permesso di sbarcare.

Esercizi di tiro.

Nei giorni 29 e 30 m. corr. verranno fatti degli esercizi di tiro dalle 7 ant. alle 4 pom. sulla penisola Merlera e nella baia di Medolino.

Il pericolo per i naviganti è a tre miglia verso il mare nella direzione di Punta Grossa e Ulgeva.

Il nuovo presidente del consiglio superiore evangelico.

L'imperatore nominò a presidente del consiglio ecclesiastico evangelico il dottor Hermann Pfaff e gli conferì il titolo di caposezione.

Vlastnik i izdavač: Tiskara LAGINJA i DR. Odgovorni urednik: Jerko Mahoj.

Mali oglasnik.

Piccolo notiziario.

PRODAJU se škrinje i (kašuni) u tiskar Luginja i dr., ul. Giulia br. 1.

VENDESI cassoni nella tipografia Luginja e comp., via Giulia 1.

TRAŽIM sobu i kuhinju za obitelj bez djece. Ponude na upravu »Omnibus«.

CERCO stanza con cucina per famiglia senza prole. Offerte all'amministrazione dell'»Omnibus«.

Trgovcima i raznim gospodarskim društvima na znanje: U našoj »Narodnoj Tiskari Luginja i drug.« mogu se dobiti razne trgovačke i zapisničke knjige uz jeftinu cenu.

Pačkim školama i konsumnim društvima preporuča se osobito naša »Narodna Papirnica« za nabavu raznih školskih teka i risanka kao i pločice i ine školske potreboce, te sve knjige i tiskalice potrebne za konsumna društva. Preprodavačima znatan popust.

Trgovina pokućstva i mramornih ploča

A. ŽUNIĆ i Comp.

PULA

ulica S. Martino — ulica Giosuè Carducci

! OBJAVA !

Častimo se javiti slavnomoj općinstvu da smo uz naše, već više godina obstojeće skladište

pokućstva

koje je uvijek snabdjeveno sa raznovrstnom robom, otvorili i svoju vlastitu radionicu

mramora

tako da možemo sada p. n. g. mušterije poslužiti uvijek i u svako doba svakovrstnim belgijskim i talijanskim mramorskim pločama.

Svaka se naručba obavlja bezodvlačno polak zahtjeva i mjere.

Sve radnje zasjecajuće u tapetarsku i stolarsku radnju obavljaju se solidno i uz najumjerene cijene.

Odličnim štovanjem

A. Žunić i Comp.

Austro-Hrvatsko pomorsko društvo na dienice u Punta.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. veljače 1909. do opoziva.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan od nedjelje	Od. i Dol.	Postaje	Dol. i Od.	Svaki dan od ponedjelja
5.45	odl.	PUNAT	dol.	po podne 4.35
6.10	dol.	Krk	odl.	4.30
6.10	odl.	Glavotok	odl.	4.10
6.55	dol.	Malinska	odl.	3.25
7.05	odl.	Malinska	dol.	3.30
7.30	dol.	Omšalj	dol.	2.50
7.40	odl.	Omšalj	dol.	2.40
8.25	dol.	Rijeka	dol.	1.55
8.30	odl.	Rijeka	dol.	1.45
9.30	dol.	Rijeka	dol.	12.45

Pruga: Baška-Punat.

Thorak Cetvrt. Subotu	Od. i Dol.	Postaje	Dol. i Od.	Poned. Srijeda Petak
5.40	odl.	Baška	dol.	po podne 6. —
6.30	dol.	Punat	odl.	4.50

Uvjetno pristajanje u Staroj Bakli.

Ravnateljstvo si pridržuje pravo — prema okolnostima — promjene plovitbenog reda.

Agencija na Rijeci kod I. Pakulčića, Via Andrić 25.

PUNAT, dne 15. siječnja 1909.

RAVNATELJSTVO

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Gostiona „Narodni Dom“

Večeras i svaku večer koncertira u

„NARODNOM DOMU“

Bosanska Narodna Glazba

Početak u 7 $\frac{1}{2}$ sati na večer.

Ulaz prost.

SVOJ K SVOMU!

Veliko skladište gotovih odijela i rubenine

Zadnja moda! za gospodu i dječake Najnoviji kroj!

u PULI ulica Giosuè Carducci br. 55.

Podpuna gotova odijela za svaku dobu godine, kabanica, paletots, rubija, ovratnika, ogrlica itd.

Primaju se naručbe za odijela po mjeri.

Roba iz najboljih tvornica sukna.

Cijene vrlo umjerene.

Preporuča se Slavenima

slavonska tvrdka TRANFIĆ.

SVOJ K SVOMU!

Skladište vina V. Karabaić

PULA, Via Flavia br. 19.

OBJAVA!

Čast mi je objaviti činjenicom obdarenom grada Pule, da sam preuzeo na svoj vlastiti račun, vodstvo skladišta vina A. MOTIKA, Via Flavia br. 19.

Odličnim štovanjem

V. Karabaić.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadržare, koji uplaćuju zadržare dionova jedan ili više po kruna 50.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4 $\frac{1}{2}$ %, što bez ikakvog odblika.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uložnja englasno zastavio veći ili manji rok za odkas, uz odkas od 3 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadržarom, i to na hipoteku i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslije podne; u nedjelju i blagdanu zatvoreno.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u viali Carrara vlastita knje (Narodni Dom) prvi pod deano, gdje dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Jeder Art Buchbinderarbeiten werden in der Buchbinderel

LAGINJA & Cie., Via Giulia 1

übernommen und billig geliefert.